

Das Latweefchu draugs.

1839. 13 April.

15ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Waltenbergeem, Widsemme. Lat leelâ trublumâ, kas taggad dauds mallâs pee lohpu barribas, zitti semneeki jau salmus plehsch no jumteem. Ak, faut jel tok wissur-fargatohs, tahdus salmus doht, kas no duhmu jumteem! jo duhmi teescham kustoneem ne darra labbu, neds eekschâ, neds us spalweem. Zau tik kad uhdens zaur duhmu juntu tekk, un lohpan uslihst, tad tam spalwas no-eet, kraupis usmettâhs, un ja ne pee laika dabbu ahrsteht, nosprahgst. R. R.

Schê irr wihrs, 75 gaddus wezzumâ, tas jau preeksch 10 gaddeem ar brilli grubti ween grahmatu warreja lassihst, un raug', kamehr pehrn no brandwihna dserfchanas atstahjahs, itt flaidri irr to wissgarraku spreddiki bes brilles warr lassihst zaur, weenlihds woi pee ugguns, woi deenâ. R. R.

Is Lehrpatas. Aliswinna zettortdeenâ (30. Merz) pulksten aston wakkarâ karpneeku meisteris ee-eet kohpmanna bohdi, few ahdas pirkt, un jo derrigas ismeklejis, kohpmannim naudu eedohd. Kohpmannis, ne warredams faredseht, zil winnam fihkas naudas isdoht, gribb swezzi eededsinahst, bet to paschu brihdi eedeggahs biss' sahles, us kurrâhm laikam kahda dsirkstele bija krittuse, un ar tik warrenu trohkfni, it kâ leelais gabbals buhtu ischauts, gaisâ zeldamees, bohdei isperser lohpus, tâ patt arri tai istabai, kas wirf bohdes irr, grihdu un lohpus, un sadausa istabâ drihs wissas leetas druppds. — Par laimi to brihd istabâ ne weena zilweka ne bija, un kohpmanna brahlis un karpneeks, kas abbi bohdi bija, gan stipri apswillufchi, bet tomehr nahwigi naw eewainohsti; tâ, ka warr zerreht, abbi, ahrstes rohkas, zaur Deewa palihgu, pehz pahri nedekahm atkal pa wissam palikschoht wesseli. — H. P.

Zanni paschâ deenâ arri notikkahs, ka mass puifens, warr buht 10 gaddus wezzumâ, par Emmas-uppi eedams, leddum kritte zauri, un gan bes glahbschannas buhtu gahjis dibbenâ, ja atstawnais Jggauwu saldats, ar wahrdu Jurri Juanson, to ne buhtu redsejis, un no ihsten kristiga, mihliga prahta passubbinahst, tam nahzis palihgâ un to isglahbis. — Arri zits wihrs, kas to puifenu pee fihkschannas bija eeraudsijs, steigdamees tam palihgâ nahst, eekritte. Scho atkal Kreewu kohpmannis, Rundalzow, laimigi isglahbe. — Deews, laischeem trim gohda wihreem, kas, ne behdadami par sawu paschu dshwibu, nelaimigeem brahteem palihgâ steidsahs, to labbu darbu atmaksa! H. P.

P e t e r b u r g a.

Drescha datta.

No Keisara Petera I peeminas bildeš naw tahtu tas Jhsaäka tilts, kas pahr leelu Nawa taifihes, us Waffili Ostrow eer. Tur arri leeli brihnumi pee ehkahn redsami. Ta ehka, kur kophmanni sa-eet, leelas andeles derreht, ko Birscha fauz, wissapfahrt irr ar stabbeem gresnota, un widdü weens pats sahlis, 126 pehdas garsch, un 66 pehdas plats. Tee lohgi irr augšcham eeksch jumta, weenâ weetâ kophpâ, ſihpi nolikti, un itt labbu gaischumu dohd. Zè nu pa pufsdeenahm sa-eet koph- un andel-manni un fuggineeki no wissadahm tau-tahm appaksch debbes. Tur wissas wallodas us reisi ffann, jo katrs sawu runna, un atrohn arri kophpineeku, kas to saproht un andele. Tur sa-eet Eulenderi ar Persereem un Bukareem, un andeli derrejuschy, nobrauz katrs us sawu semmi, un muhscham wairs nesateek kophpâ, jo gan tahtu katram mahjas irr.

Us Waffili Ostrow wehl irr leelas zolla magasihnes preeksch tahm prezzehm, kas atnahk un kas noeet prohjam. Arri diwi leeli nammi tur irr, kur augstais Keisars jaunus muischneeku dehlus preeksch kaxra deenestu us semmehm, un us juhrahm, leek audseht. Tahdu nammu fauz: Kadetſkoi korpus, un tai weenâ 1000 puiseni miht ar wisseem saweem ſkohlmeistereem un wirfneekeem. Arri leela ſfunstes ſkohla tur irr, kur mahlderus un zittus jaunus ſfunstes meisterus mahja. Wehl tur irr augsta ſkohla preeksch jauneem teefas kungeem. Jauneem daktereem us zittu puffi tahda patti ſkohla.

Augstam Keisaram un wiina ihstneekeem wehl dauds brangi pilles nammi Peterburgâ irr un us semmehm apfahrt, no kurreahm es tikkai mas warru peeminneht. Tas Marmor pilles nams par lauku un par eekschu irr ar polihreteem marmora afmineem apmuhrihts, un ne kahds zits kohka darbs tur naw eekschâ, kâ ween pee grihdeem un pee durwin; bet lohgi un zits wifs ar dselſi un ar apselcitu warru irr istaifihes.

Tas Laurizkas pilles nams irr sems, tikkai 1 behniu augsts, bet tur weens appalums us deenas widdus puffi peebuhwehts, kam wifszauri glahses feenas. Appaksch plahna irr reeres, kas ſiltumu dohd, kâ treibuhſes, bet ta gan brihniſchſiga treibuhſe irr, jo tur irr kohki un pukkes nè eeksch pohdeem, bet paschâ semmê ſtahditi, un gangi wifszauri, kâ jau eeksch dahrsa. Un kad pa seemu tas ſiltums no appakſchas nahk, tad kohki plaukſt un pukkes seed tâ kâ wassarâ.

Arri tee Kumedijas nammi irr japeemiun, jo tee irr pahrlaeku ſmukki istaifiti. Un kad pilsehtneekeem tohti tiht tohs ehrmus ſfattitees, tad gan tur wiſſadi istaifa, ar ſpehleſchanu, ar dantscheem un ar wahrdoſchanahm, wiſſwairak pa seemu. Pa tam nu kutfchereem pee kammanahm jaſtahw laukâ us plazzi, un tur ſtipri faſſt. Tapehz augsta waldifchana, pahr teem apſchehłodama, irr likkuſi petſches muhriht us piazza widdu, un tur walfkard's tohp ugguns kurts. Jums is irr wirſü, ſehſchi wiſſapfahrt, un kutfcherti warr ſilditees.

Ir wiſſenotat preeksch zilweku wajjadſibahm leelas istaififchanas un apgahdaſchanas irr. Leelõs ſpitalsõs ſimmi pa 1000 tohp ſawahkti, apkohpti, un

no gudreem daktereem par wolti isahrsteti. Bahriini, no wissadas fahrtas wez-
zakeem, tohp ihpafchôs nammôs peenemti un audseti, un wisseem maife, apgehrbs
un mahziba nahf no augsta Reisara. Ur wahrdu falkoht: tur tahdas apgahda-
fchanas reds, fâ ne fur zittur naw tif beesi kohpâ. Wisswairak preefsch farra-
wihreem irr brangi istaifhts. Teem neween leeli munsteres nammi irr, fur pa
austu laifu eefsch fiktuma tohp munstereti, bet teem arri ne maf naw pee bir-
gereem kohrtelôs jastahw, fâ eefsch masahm pilssehtahm zeeni buht. Katram
pulkam faws ihpats mitteklis, nams tif leels fâ pille, ar augstahm, gaischahm
un fiktahm istabahm. Tur wissi saldani, ammatneeki un offizeri miht. Saldani
pa 60 weenâ leelâ istabâ — gultas wissas widdû kohpâ, un katram pee seenahm
fawa ruhme, fur sehdeht un noliktees. Augschas behniind's offizereem katram ista-
ba jeb mag dauds istabas pehz fawas fahrtas. Un wiss tas nams tif brangi
istaifhts, fâ pee mums jo baggateem muischneekeem gan drihs tahds wehl naw.
Pehz pawalga katram pulkam irr faws leels dahrs eerahdihts ais pilssehtas wahr-
teem. Tas wisseem kohpâ jaapstrahda, un fas tur aug, tas peedere saldaneem,
un fo paschi ne warr apehst, to pahrdohd pilssehtâ, un pehrkabs galkas un simis.
Zittadi gwardijas saldaneem naw brihw, pa schenkeh'm apfahrt kultees. Ne, bet
katram pulkam irr weens schenkis eerahdihts, tur warr wissu dabbuht, fo mutte
fahro, bet kad pa dauds peenem, tad ne ween saldani, bet arri schenkeri strahpe.

Kad itt tohs leelus Peterburgas brangumus gribb redseht, tad no Admiral-
plazza irr jaet pa Newskoi prospektu. Tur gan drihs wisseem nammeem irr
appafschas behniinâ bohtes, fur dahrgas leetas pahrdohd, un fâ tahs isgresnotas!
Speegeli wissapfahrt, selts un sudrabs wissur spihd, lohgi wisszauri. Un fahdi
lohgi! Dauds irr, kam wissa glahse no weena pascha gabbala, un tee paschi lohgi
irr leeli. Zeiz fâ tahda glahse makfajoh't lihds 300 sudr. rubbutus. Bet tur no
tahdas irr gaischums, un kad wakkarâ swezjes eededsina, tad wissas mallas spihd
un mirds!

Magkeniht tahfaki useet to leelu bohtu ehku, fo Gostinoi dwor sauz. Da
irr ehka, us 4 kantehm muhrita, un widdû sehta. Wissapfahrt jumts us pih-
lareem pahri laists, un pamests gangis, fâ pirzeji warr sausi eet, un nu bohtes,
zitta pee zittas, appafschas un augschas behniinâ arridsan. Un tee kuptschi, fas
ar fahdu ihpafchu leetu andele, wissi fawas bohtes turr no weenas weetas. Ze
sudraba pahrdeweji istahw ar dahrgahm jo dahrgahm sudraba, selta un spihdi-
gahm aminu leetahm — tur atkal kaschoku pahrdeweji, zittur gattawi paschuhtas
drahnas, zittur tehjs, zittur daschadas prezzes; ar wahrdu falkoht, wiss irr dab-
bujams, fo ween waijaga, kad tiklai irr fo makfah't. Zittâ Gostinoi dworâ at-
kal wezjas leetas ween, zittâ ismihj nandu. Un wissur laudis, fâ newarr ne is-
greesstees zauri.

Ees wehl fahdu gabbalu, un tur reds Reisara grahmatu nammu. Tur
irr 300,000 drikketas grahmatas eefsch weenas ehkas kohfschi eefsch flapjeem is-
liktas, un wehl 13,000 wezju laifu rohkas-raksti tur flah'tu. Tur warr bihbeles
rakstus us pergamentu redseht, fas wairak fâ 1000 gaddus wezji; tur wissadu
tantu grahmatas un raksti irr sawahkti, fas leelu nandu makfa. Tahs wissas

augsti Keisari tapeh; sapirkuschi, lai teem, kas gribb gudribu mahžitees, buhtu peeeschana pee tahs. Jo neba tur grahmatas pahrdohd, nè, bet kas kahdu gudribu mekle, tas tur warr nooet, un sawu grahmatu no teem usfkattitajeem kungeem luhgtees, un tee winnam to eedohd, lai turpatt winsch lasa.

Bet nu atstahsim Newskoi prospektu, un dohsimees us zittu pussi, ko Liteinaja sauz. Za irr ta weeta, fur walsts karra eerohtschchi tohp taifiti. Preekschâ stahw wezzu laiku dischgabbali, itt sweschchi istaifiti, zits 3 assis garfch. Cesim eelsch fehtas. Zur 300 sinehdes no weenas weetas, un wiffâs kalleji, kas sohbinus un plintes stohbrus kalf. Zur ihsti paleek schehl pahr aufim! Jaeet eelschâ. Zè atkal dreimanni un flihpetaji pa fimteem dseewa, sohbinus flihpe un ustaisa, un plintehtm fahrtus dreija un tahs pabeids. Bet neba ar kahju dreimanni dsenn benki, nè, ar rohku pee weena schnohra peerahwuscheem, fahk benkis greestees, — un kad ganna irr, tad ohtru schnohru peerauj, un tulihst apstahjabs. Tas nahk no tam, kad tur irr leela uhdena twaiku maschine widdû taifita, ko weenadi ween kurrina. Tee twaift zaur reerehm pee katra benka peenahk, un to dsenn, un ar teem schnohreem spundi tohp atwillkti un atkal eebahsti. Za patti uhdena twaiku maschine arri us zittu pussi spehka darbu darra. Prohti tur tohp dischgabbali taifiti. Schohs turpatt leij no tihra missina, un tad nonefs us tahm weetahm, fur maschine tohs puzze un polihre. Bet wehl irr blukkis, un ne kahds zaurums tam naw. Atkal zittâ weetâ irr stipri benki usstelleti, un leeli tehrauda swahrpsti, tik beesi kâ zilweka elkons. Kad nu tee missina blukki irr nolikti, un prett to swahrpstu rikteti, tad eelaisch tohs twaikus, un tee tohs swahrpustus weenadi ween apfahrt greesch, ka tee eelsch teem missineem eelohsch. Pa masam gan eet, lihds wifs zaurums gattaws, jo wairaf us reisi neaisnem, kâ tahdu lappu, kas tik beesa kâ labs papihrs. — Bet nu jaeet fahihtees! Eenahk leelâ sahlé, kam lohgi augfcham — tur stahw wiffadi wezzu laiku karra-wihri no kohkeem un no ahdas istaifiti, un katram sawa wezza mundeere uswilkta, un sawi eerohtschchi rohka. Zur reds kahdus 8 brunnineekus jeb mestru lungus ar dselschu brunnahm, zeppurehm, schkehpeem un sohbineem. Arri dauds zitti sweschchi karra rihki tur par peeminu tohp glabbati. Bet nu ustaisa durwis, un ko eerauga? Weenâ pussé 60,000 plintes faliktas, jaunâs ween, un itt gattawas. Ohtrâ pussé 400 dischgabbatus ar wisseem rittineem, un pee katra rihki klastu, ka tulihst ware firgus eewest un isbraukt ahvâ. Un tas wifs spihd ween, jo wehl ne kad naw bruhkehets, un sché tikkai tohp paglabbahets preeksch waijadfibu.

F. R.

(Zittas dallas us preekschu.)

S l u d d i n a s c h a n a.

Nihges birgeru beedriba irr gahdajuse, ka pee mums, tanni istabâ, fur schahs lap-pas teef isdohstas, par 10 sap. kappera ware dabbuht pirkt to grahmatinu, kam schis wirskaffis:

Stahst, kas atbild us teem Salamana wahrdeem: Kur irr wai? Kur irr waidi? Kur irr bahrschanas? Kur irr schehloschanas? Kur irr wahstis bes wainas? Kur irr farkanas azzis? (Sal. falk. w. 23, 28.) Nihgâ 1859. (56 lappup. 8niffi safeetas.)

Wrihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napier'sky.